

Provincie Flevoland
ONTVANGEN
07 JAN. 2021

Provinciale Staten van
provincie Flevoland
Visarenddreef 1
8232 PH LELYSTAD

Arnhem, 24 DEC 2020
Ons referentienummer: 2021/008

Betreft: Notitie 'Check in, check out... on the bus!' (Gratis OV)

Geachte voorzitter en leden van Provinciale Staten,

Op 13 november 2020 publiceerde het Gelderse College van GS het GS-besluit van 10 november 2020 over de nieuwe tarieven in het openbaar vervoer in de provincie Gelderland. De PSP'92 Gelderland wil als Gelderse denktank nadenken en reflecteren over Gelderse kwesties. Vanuit onze functie als denktank hebben wij een reflectie geschreven over de tarievenstructuur rondom het openbaar vervoer.

Provinciale Staten van Gelderland hebben eerder over de tarieven in het openbaar vervoer gesproken. Het is zou goed zijn om een andere financiering van het busvervoer in overweging te nemen en te onderzoeken.

Doelstelling van de notitie is het in overweging nemen van de gedachte om openbare mobiliteit collectief te bekostigen. Om die reden sturen wij deze notitie aan u toe met het verzoek om deze te agenderen en te bespreken.

Nu vraagt u zich wellicht af waarom u deze notitie ontvangt. Door het tarievenhuis in Oost-Nederland bent u als provincie ook een belanghebbende in deze kwestie. Wij willen u daarom vragen om uw opvatting aan ons te laten weten. Tot een mondelinge toelichting zijn wij uiteraard bereid.

Met vriendelijke groeten,

Bijlage: Notitie "Check in, check out... on the bus!"

PSP'92 Gelderland

Check in, check out... on the bus!

Tarieven openbaar vervoer in Oost-Nederland

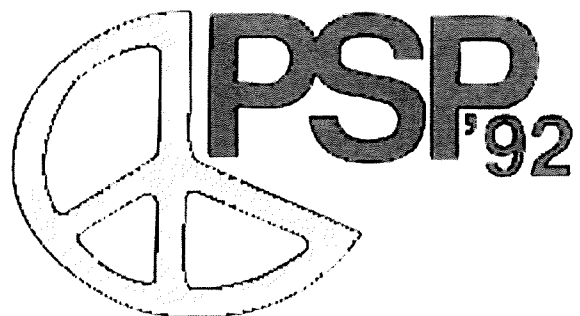
f 2,65 *NATIONALE
STRIPPEN
KAART*

2510 25570012ZA14

19 193114

PSP'92 Gelderland
Ramon Barends

December 2020

GELDERLAND

Inleiding

Deze notitie is gericht aan de Provincie Gelderland als concessieverlener, die samen werken met de Provincies Overijssel en Flevoland op dit gebied. Daarnaast is deze notitie gericht aan de nationale politiek aan het Haagse Binnenhof. Het onderwerp 'openbaar vervoer-tarieven' is een provinciaal thema, maar heeft ook landelijke raakvlakken.

De Gelderse PSP'92 vat eerst samen wat het huidige beleid in Gelderland (en Overijssel en Flevoland) is. Daarna blikken we terug op alternatieven uit het verleden. En ten slotte belichten we ons eigen standpunt: gratis openbaar vervoer voor iedereen.

Het doel van deze notitie is om het gesprek op gang te brengen over de bekostiging van het openbaar vervoer. Op dit moment is het openbaar vervoer duidelijk slachtoffer van de Covid-19-crisis. Het Rijk subsidieert op dit moment het openbaar vervoer aanvullend als gevolg van de huidige pandemie. Daarmee is het onderwerp hoe het openbaar vervoer bekostigd wordt actueel. Het College van GS heeft bij GS-besluit d.d. 10-11-2020 besloten over de tarieven voor 2021.¹

Tarievenhuis Oost NL

Op 18 april 2017 heeft het College van GS besloten als provincie Gelderland samen op te trekken met de provincies Overijssel en Flevoland qua tarieven in het openbaar vervoer.² Deze tariefstelling zorgt er voor dat er een aansluitende abonnementenstructuur is gekomen. Het is goed dat een abonnement provinciegrensoverschrijdend geldig is. Het is nog een uitdaging om deze provinciegrens te slechten naar Utrecht, Brabant en Limburg.

Bij het beschouwen van de tarieven valt het overigens op dat verscheidene kaartsoorten niet geldig zijn in Buurtbussen. Dit is merkwaardig.

Doelstelling van dit tarievenhuis is om mensen regelmatig in het openbaar vervoer te laten reizen. Stabiele reizigers zorgen er voor dat het openbaar vervoer goed gebruikt wordt. Als reizen goedkoop is door korting wordt er vaker gereisd.

Maar... een filosofische gedachte...

Als de filosofie van het Gelderse provinciebestuur is: wanneer reizen goedkoper is door korting wordt er meer gereisd.... hoe zou het dan zijn als het openbaar vervoer gratis zou zijn en dus vanuit de algemene middelen bekostigd wordt? Zou het utopisch zijn als de reiziger dan meer of zelfs altijd met de bus zou gaan...

Gratis openbaar vervoer in Gelderland?

Oud-staatssecretaris Michel van Hulten (PPR, Verkeer en Waterstaat) heeft zich in het verleden hard gemaakt voor gratis openbaar vervoer in ons land. In het partijprogramma van de PPR uit 1972 staat dit standpunt ook vermeld³. Ook in de latere partijprogramma's van PPR, EVP en PSP in de jaren '70 en '80 komt dit standpunt terug. Het eerste landelijk programma van Groen Links vermeldt ook inzet in dit

¹ Gepubliceerd in het Provinciaal Blad van 13 november 2020

² PS2017-264

³ Politieke Partij Radikalen (PPR) (1972), PPR'72: Politieke Partij Radikalen, Amsterdam

onderwerp. Er wordt door de GroenLinksers van het eerste uur gepleit voor een halvering van de prijs van de kaartjes, een drastische verlaging van de kosten van de OV-jaarkaart en op termijn het gratis maken van het openbaar vervoer. Ook bepleitte Groen Links het afschaffen van de zonegrenzen in de steden⁴. In de Tweede Kamer diende niet de fractie van GroenLinks, maar Kamerlid Sharon Dijkema van de PvdA in 2005 een initiatiefnota in om het openbaar vervoer m.u.v. de trein gratis te maken voor ouderen, gehandicapten, MBO-studenten van 16- en 17-jarigen en nieuwe werklozen.⁵ Minister Karla Peijs (V&W, CDA) verwierp deze initiatieven in 2006. Wel wilde zij experimenteren met kortingen voor forenzen die door wegwerkzaamheden of door filerijden uit de auto gelokt moeten worden.

Uit het laatste verkiezingsprogramma van de PSP...

In de ogen van de PSP is vervoer een sociaal recht van ieder. Uiteindelijk moet het openbaar vervoer 'gratis' worden door het geheel uit de algemene middelen te betalen. Een fijnmazig net van rail- en busverbindingen moet ieder in staat stellen zich met het openbaar vervoer te verplaatsen. Meer gebruik van het openbaar vervoer leidt voor de maatschappij als geheel tot lagere kosten. Bij uitgebreid autogebruik zoals nu zijn de kosten van wegeaanleg, milieu-maatregelen, politiekontrolle en ongevallen aanzienlijk hoger.⁶

Het idee van gratis openbaar vervoer is dus zeker niet nieuw. Goed openbaar vervoer voldoet aan de 3 F's: frequent, fijnmazig, flexibel. Je moet zeker zijn dat er snel een bus komt die je brengt waar je moet zijn. De aanwezigheid van openbaar vervoer dat goed werkt zorgt voor minder auto-afhankelijkheid. Minder auto's zorgt voor minder behoefte aan asfalt. Door openbaar vervoer te gebruiken zal er ruimte zijn voor het transport en vervoer dat wel echt effectief via de weg moet verlopen. Dit zal dan ook zonder vertragingen zijn. Dat is ook weer goed voor de stiptheid van het openbaar vervoer.

Openbaar vervoer is een openbare voorziening die publiek toegankelijk is. Het door de overheid onderhouden openbaar vervoersnet is voor ieder het vangnet 'voor het geval dat'. Er is voor elk een reservecapaciteit qua mobiliteit. Wij betalen dat samen als maatschappij.

Vervoer is een essentieel deel van het bestaan van de mens. Te vaak wordt het vervoer gezien als een economisch product. Vervoer zou een middel zijn om een economisch doel te bereiken. Vervoer is echter ook een eindproduct, want het beantwoordt aan een sociale vraag. De sociale minima kan de tarieven niet altijd betalen. Om vervoersarmoede te bestrijden dienen de overheden maatregelen te nemen met flankerend beleid.⁷

Het idee is ook in praktijk gebracht. In de staat Luxemburg⁸, het Vlaamse Hasselt en op het noordelijke Ameland bijvoorbeeld. In de provincie Zeeland is het onderzocht in 2003. En in Gelderland is er al een aantal keren over gesproken.

⁴ Groen Links (1989), *Verder Kijken*: PPR, PSP, CPN en EVP, Amsterdam

⁵ Kamerstuk 30 368 nr. 1 (Tweede Kamer 2005-2006)

⁶ PSP (1985), *Verkiezingsprogramma 1986-1990 "Ongehoorzaam... dat is toch burgerlijk?"*: Pacifistisch-Socialistische Partij, Wijk aan Zee/Amsterdam

⁷ Hulten, Dr. M. van (2004), *'Gratis' openbaar vervoer. Auto/openbaar vervoer? Van mobiliteit naar bereikbaarheid.*: gratisopenbaarvervoer.nl, Lelystad

⁸ <http://mathijsbouman.nl/gratis-ov-klinkt-nobel-maar-let-goed-op-wat-fietsers-wandelaars-en-rijke-forenzen-doen/>

Een voorstel van de Gelderse PSP'92

In het gezamenlijk programma van PvdA, D'66 en PPR uit 1972 staat de wens om '...een stad aan te wijzen waar met hulp van de rijksoverheid vergaande experimenten worden uitgevoerd op het gebied van beperking van het partikulier en stimulering van het openbaar vervoer'.⁹ Wij steunen deze wens en zouden het positief vinden als de provincie Gelderland samen met de provincies Overijssel en Flevoland een vergaand experiment aangaan en gratis openbaar vervoer invoeren. Deze kosten zouden bekostigd moeten worden door bijzondere belastingen te heffen bij iedere burger in Gelderland, Overijssel en Flevoland. Bovendien kan er bespaard worden op het collectief vraaggestuurd vervoer, want als er meer mensen in de bus willen stappen verdwijnen de 'dunne' lijnen en is het fenomeen 'belbus' of 'buurtbus' overbodig geworden.

Daarboven willen wij voorstellen om bij de kabinetsformatie na de komende verkiezingen van 2021 dit onderwerp als wens kenbaar te maken bij de formerende partijen.

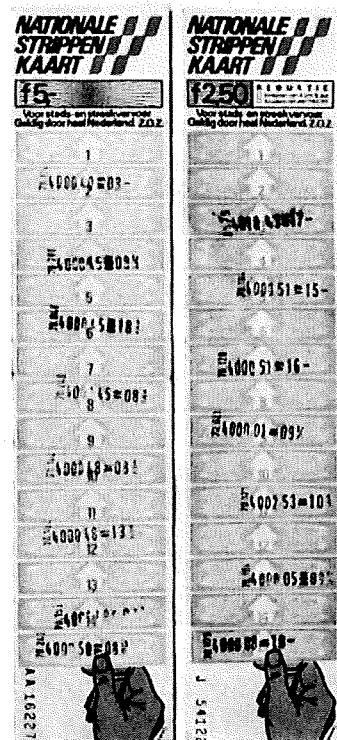
Tenslotte

Door openbaar vervoer als collectief gemeenschapsproduct te zien en het 'gratis' te maken zorg je er voor dat je niet bij elke keer dat je de bus instapt bewust bent van het betalen van je mobiliteit. De reis heeft wel zijn prijs, maar deze voel je niet op dat moment.

De Gelderse PSP'92 beveelt u van harte aan om de argumenten te overdenken en over te gaan tot 'gratis' openbaar vervoer in het Gelderse. In ieder geval hopen wij u te verleiden tot het doen van een onderzoek en een gesprek in de Gelderse Staten te voeren over dit onderwerp.

Arnhem, 24 DEC 2020

Ramon Barends
(PSP'92)

⁹ PvdA, D'66 en PPR (1972), *Keerpunt '72: Partij van de Arbeid, D'66 en PPR, Amsterdam*